

Spis treści

Wprowadzenie	9
Socjologia edukacji, czyli socjologia czego?	9
Teorie socjologii edukacji – jak analizuje się edukację socjologicznie	14
Po co jest ta książka?	20
Dla kogo jest ta książka?	22
Jak zaprojektowana jest ta książka?	23
 CZĘŚĆ I. Edukacja jako fenomen społeczny – czym jest szkoła dla ludzi i społeczeństw?	25
Czym jest edukacja dla tzw. zwykłego człowieka?	27
Ewolucja funkcji szkoły	34
Przyczyny powstania edukacji masowej	36
Co napędza ekspansję edukacji na świecie?	42
Specyfika współczesnej edukacji. Wielość form organizacji edukacji – czy jedna logika?	44
<i>Primary, secondary, tertiary</i> – struktury szkolnego systemu	46
Konwergencja form instytucjonalnych	49
Problemy współczesnej edukacji	51
Edukacja w płynnej nowoczesności	51
Edukacja jako bilet donikąd?	55
Uzawodowienie studiów wyższych	58
„Pułapka możliwości” albo kształcenie wyższe jako „bańka”	61
Edukacionalizacja	63
Nierówności społeczne w edukacji	70
Podsumowanie części I	73
Ważniejsze pojęcia w części I	75
Polecane lektury	78
 CZĘŚĆ II. Szkoła w służbie porządku społecznego – podejście strukturalno-funkcjonalne	79
Ogólny model myślenia	81
Po co jest szkoła? – socjalizacja i zapewnienie wspólnoty	86
Po co jest szkoła? – selekcja i alokacja	91
Ruchliwość społeczna	93
Trochę klasyki: warstwy, membrany, kanały i sita – koncepcja ruchliwości społecznej	
Pitirima Sorokina	94
Edukacja jako narzędzie ruchliwości społecznej	97
Selekcje szkolne – grupowanie uczniów i kształtowanie odrębnych	
ścieżek edukacyjnych	105
Różne sposoby organizacji alokacji – ruchliwość konkursowa i ruchliwość sponsorowana	109
Alokacyjna rola edukacji jako instytucji	115
Klasyczne problemy funkcjonalne	119
Zajmowanie statusu – od czego zależy osiągnięta przez nas pozycja społeczna	119

Biologiczne podstawy nierówności edukacyjnych i społecznych – IQ-izm	122
Powiązanie edukacji i rynku pracy – koncepcja „kolejki”	126
Znaczenie struktur edukacyjnych w przechodzeniu na rynek pracy	129
Nieoczekiwane skutki dobrych chęci – „efekt odwrócenia” oraz „efekt stratyfikacyjny pierwszego i drugiego rzędu”	130
„Maksymalnie Utrzymana Nierówność” i „Efektywnie Utrzymana Nierówność”	133
Podsumowanie części II	136
Ważniejsze pojęcia w części II	137
Polecane lektury	141
CZĘŚĆ III. Szkoła jako opresja i narzędzie dominacji – podejście konfliktowe	143
Ogólny model myślenia	145
Nierówności społeczne w edukacji – teorie reprodukcji	148
Reprodukcja stosunków ekonomicznych – koncepcja Samuela Bowlesa i Herberta Gintisa	150
Reprodukcja kulturowa – teoria Pierre’a Bourdieu	155
Pole, habitus i kapitał	156
Edukacja z perspektywy teorii Pierre’a Bourdieu – kultura prawomocna i przemoc symboliczna	165
Klasy społeczne, kody językowe i kody szkolne – koncepcja Basila Bernsteina	171
„Kod rozwinięty” i „kod ograniczony”	172
Organizacja wiedzy szkolnej – kody szkolne	178
Kod uprzywilejowany i uprzywilejowujący	182
Ekspansja edukacyjna a poziom nierówności społecznych w edukacji i przez edukację	185
Kredencjalizm	186
Zamykanie społeczne i klasowo uwarunkowane style wychowawcze	189
Podsumowanie części III	195
Ważniejsze pojęcia w części III	196
Polecane lektury	200
CZĘŚĆ IV. Szkoła jako miejsce spotkań i działań ludzi	201
Ogólny model myślenia	203
Szkoła z perspektywy interpretatywnej	212
Być w szkole – program jawny i ukryty	218
Kluczowe postaci szkolnej sceny: nauczyciele	228
„Efekt Pigmaliona” i „efekt Golema”	232
Naznaczanie społeczne, czyli teoria etykietowania	236
Struktury latentne w szkole – rytuały szkolne i antystruktura oporu	239
Czy można analizować szkołę w skali mikro bez odwołań do makro? – nowa socjologia edukacji	242
Socjologia wiedzy szkolnej	246
Ukryty program raz jeszcze	247
Wiedza szkolna – socjologia <i>curriculum</i>	248
Dobry i zły uczeń – przekaz wiedzy i kreowanie oczekiwań	255
Uczniowie: podmioty w procesie nabywania tożsamości – opór i konformizm	258
Podsumowanie części IV	263
Ważniejsze pojęcia w części IV	264
Polecane lektury	268

CZĘŚĆ V. Szkoła i jej otoczenie	271
Ogólny model myślenia	274
Kapitał społeczny – środowisko społeczne jako zasób	281
Cechy strukturalne społeczności jako uwarunkowanie działania jednostek – koncepcja kapitału społecznego według Jamesa S. Colemana	281
Zaangażowanie obywatelskie jako warunek efektywności instytucji – koncepcja kapitału społecznego Roberta D. Putnama	286
Lokalność i edukacja – czyli szkoła w środowisku	291
Środowisko wychowawcze	292
Kapitał społeczny i edukacja w środowisku lokalnym	298
Holistyczny model uwarunkowań szkoły w środowisku miejskim	306
Podsumowanie części V	307
Ważniejsze pojęcia w części V	308
Polecane lektury	310
Zakończenie	311
Bibliografia	321
Indeks osób	335
Indeks pojęć	339